

LBRIS

We know
books

Dragoş Horjea

**CIMITIRUL
DE LA SULINA**

 CETATEA
DE SCAUN

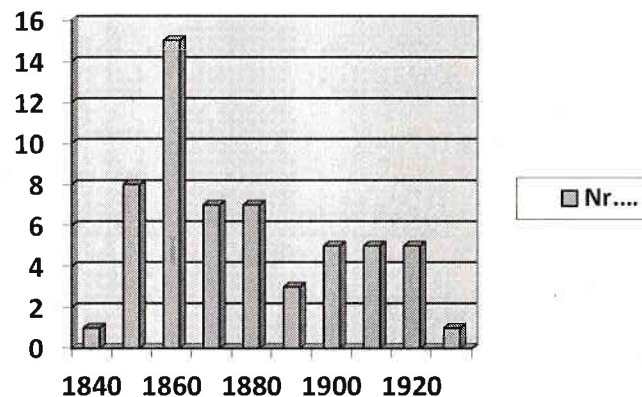
Introducere	5
Cimitirul protestant	11
Cimitirul catolic.....	45
Cimitirul ortodox, doar greci	67
Cimitirul ortodox, fără greci.....	106
Cimitirul musulman.....	139
Cimitirul evreiesc	168
Cimitirul lipovenesc.....	211

Această carte conține transcrierea, traducerea și comentarea inscripțiilor funerare din perioada 1856-1938 din Cimitirul de la Sulina, cât timp orașul a fost sediul Comisiei Europene a Dunării, organism care avea ca atribuții să facă brațul Sulina al Dunării navigabil pentru nave maritime.

Contact: dhorjea@yahoo.com

Cimitirul protestant

În graficul de mai jos se găsește repartitia decedaților în fiecare deceniu.

Numărul de morți în fiecare deceniu

Spre deosebire de celelalte cimitire, aici numărul cel mai mare de morți e în deceniul 1860-1870.

*Biserica anglicană protestantă, azi nu mai există.
Se poate vedea și Hotelul Camberi*

Ar fi o idee bună să fie refăcută Biserica protestantă, măcar la scară 1 la 10, de exemplu.

Protestanții sunt desprinși din Biserica Catolică.

Sunt de mai multe feluri: anglicani (în Anglia), calvini (de la Calvin, în Olanda, Scoția, Ungaria, Transilvania - Lazlo Tökes e preot calvin reformat), luterani (de la Luther, în Germania, țările nordice).

Anglicanismul e undeva la mijlocul distanței între catolicism și protestantism. Puritanii erau cei care doreau purificarea bisericii anglicane de elemente ale catolicismului. Au ajuns în America, iar mișcările neo-protestante (baptiști, adventiști, evangheliști, pentecostali etc.) au ca fundament exact puritanismul.

Singurul curent neo-protestant din România care nu e adus din America e Biserica Evanghelică Română.

Diferențele esențiale dintre protestantism și catolicism sunt: accentul pus de protestanți pe studiul Bibliei (Luther a tradus Biblia în limba germană tocmai

pentru a veni în ajutorul oamenilor care voiau să știe ce scrie acolo și nu înțelegeau latina) și eliminarea celibatului pentru pastori (Angela Merkel este fiica unui pastor protestant luteran din Germania).

Ordinea la acest cimitir este una pe rânduri pentru că situația permite.

Rândul 1

1:1 SACRED TO THE MEMORY OF JAMES T. BRYAN AGED 28 YEARS LATE MASTER OF THE BRIG CAMELLIA OF ST IVES WHO DEPARTED THIS LIFE OCT^R 10TH 1847

ÎN MEMORIA LUI JAMES T. BRYAN ÎN VÂRSTĂ DE 28 DE ANI FOSTUL COMANDANT AL VELIERULUI CAMELLIA OF ST IVES CARE A PLECAT DIN ACESTĂ VIAȚĂ LA 10 OCT 1847

St Ives (se pronunță *Sent Aivs*) e un oraș în peninsula Cornwell, sud-vestul extrem al Angliei.

Brig înseamnă velier (navă cu pânze) cu 2 catarge, ambii purtând vele pătrate.

„*departed this life*” – a părăsit această lume. La aeroport, gări se folosește termenul *Departures* pentru *Plecări*.

1:2 SACRED TO THE MEMORY OF JAMES WILSON WHO DIED ON BOARD THE BRIG PHOENICIAN OF SUNDERLAND THE 3RD OF OCTOBER 1852 AGED 20 YEARS

ÎN MEMORIA LUI JAMES WILSON CARE A MURIT LA BORDUL BRIGULUI PHOENICIAN OF SUDERLAND LA 3 OCTOMBRIE 1852 ÎN VÂRSTĂ DE 20 DE ANI

Sunderland e în nord-estul Angliei, mulți decedați sunt de acolo.

Data este aici scrisă cu ziua prima, apoi luna și apoi anul. Vom mai întâlni. Acum în Marea Britanie această ordine e norma. Nu și în Statele Unite.

1:3 SACRED TO THE MEMORY OF GEORGE HOLBERRY OF THE LAVINIA (OF) STOCKTON WHO DIED OCT^R 22ND 1856 AGED 17 YEARS

ÎN MEMORIA LUI GEORGE HOLBERRY DE PE LAVINIA (DIN) STOCKTON CARE A MURIT LA 22 OCT 1856 ÎN VÂRSTĂ DE 17 ANI

Stockton e un oraș în nord-estul Angliei. Aici a circulat pentru prima dată în lume un tren de pasageri tractat de o locomotivă cu aburi.

1:4 SACRED TO THE MEMORY OF JAMES MURRAY ENGINEER DIED JULY 29TH 1857 AGED 35 YEARS

ÎN MEMORIA LUI JAMES MURRAY, INGINER, A MURIT LA 29 IULIE 1857 ÎN VÂRSTĂ DE 35 DE ANI

Murray e și numele celui mai mare fluviu din Australia.

1:5 IN MEMORY OF CAPTAIN CHA DAY OF THE BRIG UNRESTRICTED OF IPSWICH DIED FEB^Y 7TH 1858 AGED 37 YEARS

ÎN MEMORIA CĂPITANULUI CHA DAY DE PE BRIGUL UNRESTRICTED DIN IPSWICH, A MURIT LA 7 FEB 1858 ÎN VÂRSTĂ DE 37 DE ANI

Ipswich e în estul Angliei, unde se presupune că au ajuns prima dată anglo-saxonii.

1:6 IN MEMORY OF WILLIAM BARTER LATE STOKER ON BOARD H.B.M.S. WESER DIED 18TH MAY 1858 AGED 28 YEARS AND THO^S COOK, A.B. H.B.M.S. WESER WHO WAS DROWNED IN THE ST. GEORGE BRANCH OF THE DANUBE MAY 29TH 1858 AGED 26 YEARS

ÎN MEMORIA LUI WILLIAM BARTER FOSTUL FOCHIST LA BORDUL H.B.M.S. (Her Britannic Majesty Ship) WESER, A MURIT LA 18 MAI 1858 ÎN VÂRSTĂ DE 28 DE ANI ȘI A LUI THOMAS COOK, TIMONIER (A.B. = Able Body Seaman = Timonier) H.B.M.S. WESER ÎNECAT ÎN BRAȚUL SF. GHEORGHE AL DUNĂRII LA 29 MAI 1858 ÎN VÂRSTĂ DE 26 DE ANI

Cook înseamnă bucătar. *Socaciu* înseamnă tot bucătar, în maghiară.

H.B.M.S. = His/Her British Majesty Ship = Vasul Majestății Sale Britanice

Abundența de nume de William pe care o vom găsi în acest cimitir provine de la numele William, cel care în 1086 a cucerit Anglia (cucerirea normandă). Normanzii se stabiliseră în nordul Franței cu câteva secole mai devreme și fuseseră asimiliați lingvistic (vorbeau franceză). Numele William apare în franceză ca Guillaum. Mai întâlnim corespondența w - g în cuvintele *war-guerre* (război), *warranty-garantie* (garanție), *ward-guard* (gardă).

Cuvântul *barter* mai înseamnă și *troc* în limba engleză.

1:7 SACRED TO THE MEMORY OF MR WILLIAM VARLEY ASSISTANT ENGINEER FRANK CLARK O.S.

HENRY HART A.B. OF H.B.M.S. RECRUIT WHO WERE DROWNED IN THE DANUBE BETWEEN MAY 1859 AND 1861 ALSO PETER Mc GREGOR S^D STOKER WHO DIED FROM THE EFFECTS OF CLIMATE

ÎN MEMORIA DLUI WILLIAM VARLEY INGINER ASISTENT, FRANK CLARK - MARINAR SIMPLU (Ordinary Seaman), HENRY HART - TIMONIER, DE PE H.B.M.S. RECRUIT ÎNECAȚI ÎN DUNĂRE ÎNTRE 1859 ȘI 1861, DE ASEMENEA LUI PETER Mc GREGOR - FOCHIST SECUND CARE A MURIT DE LA EFECTELE CLIMATULUI.

Mc Gregor este un nume celt, fie irlandez, fie scoțian, Mc însemnând „fiul lui”.

„A murit de la efectele climatului” - malarie?

1:8 SACRED TO THE MEMORY OF CAPTN JOHN REA SCHOONER SIBYL OF WEXFORD WHO DEPARTED THIS LIFE NOV^R 10TH 1853 AGED 39 YEARS

ÎN MEMORIA CĂPITANULUI JOHN REA DE PE SCHOONER-UL SIBYL DIN WEXFORD CARE A PLECAT DIN ACEASTĂ VIAȚĂ LA 10 NOV 1853 ÎN VÂRSTĂ DE 39 DE ANI

Schooner înseamnă *goeletă*=navă cu 2-3 catarge și cu 3 vele aurice (trapezoidale)

Denumirea de *goeletă* vine din franceza veche „*go(u)ëlette*” care provine din cuvântul breton *gwelan* sau *guelañ* (în franceza modernă *goéland*) desemnând pescărușii (prin analogie între vele și aripile lor) și însemnând „plângăreți” (prin asemănare cu chirăiala lor).

Ford (din denumirea de *Wexford*) înseamnă în engleză *vad* (prin care se trece un râu).

Oxford înseamnă *Vadul boului*. În România există localitățile *Vadul oii*, *Vadu Roșca*.

Wexford e acum în Irlanda, atunci era în Marea Britanie. E în estul Irlandei, zona unde limba irlandeză a dispărut cel mai devreme (spre deosebire de coasta vestică unde se mai vorbește și astăzi).

Cei de mai sus au murit înainte de înființarea cimitirului Comisiei Europene a Dunării. Au fost mutați din locurile de unde fuseseră îngropați anterior.

1:9 IN MEMORY OF ABRAHAM FARRAR ENGINEER OF HARTLEPOOL, ENGLAND, DROWNED JULY 21TH 1879 AGED 40 YEARS. ERECTED BY HIS SEAFARING FRIENDS

ÎN MEMORIA LUI ABRAHAM FARRAR, INGINER DIN HARTEPOOL, ENGLAND, ÎNECAT PE 21 IULIE 1879, ÎN VÂRSTĂ DE 40 DE ANI. (MONUMENT) RIDICAT DE PRIETENII SĂI NAVIGATORI

Farrar, la fel ca *Farrow*, *Farrer*, *Ferrar* înseamnă în limba engleză *Fieraru*.

Harlepool e un oraș în nord-estul Angliei, la Marea Nordului.

Rândul 2

2:1 SACRED TO THE MEMORY OF THOMAS RUTHERFORD OF HOUDON PANS ENGLAND CHIEF ENGINEER OF STEAM SHIP KEPLER OF NORTH SHIELDS WHO DEPARTED THIS LIFE ON THE 26 DAY OF JULY 1875 AT SULINA AGED 36 YEARS. THIS STONE WAS ERECTED BY CAP MEGGISON OF STEAM SHIP KEPLER AND MICHAEL AZZOPARDI SHIPPING

AGENT FOR BANFFIRE ASOCIATION IN MALTA AS A
TOKEN OF ESTEEM AND RESPECT

THOU MAKEST MY DAYS AS A HANDLEBREATH
AND MY YEARS ARE AS NOTHING BEFORE THEE
PSALM 39 VERSE 5

ÎN MEMORIA LUI THOMAS RUTHERFORD DIN
HOUDON PANS, ANGLIA, INGINER ȘEF PE VASUL CU
ABURI KEPLER OF NORTH SHIELDS CARE A PLECAT
DIN ACEASTĂ VIAȚĂ PE 26 IULIE 1875 LA SULINA, ÎN
VÂRSTĂ DE 36 DE ANI. ACEASTĂ PIATRĂ A FOST
RIDICATĂ DE CĂPITANUL MEGGISON DE PE VASUL
CU ABURI KEPLER ȘI DE MICHAEL AZZOPARDI,
AGENT DE NAVIGAȚIE PENTRU ASOCIAȚIA BANFFIRE
DIN MALTA CA UN SEMN DE STIMĂ ȘI RESPECT

TU FACI ZILELE MELE CÂT UN LAT DE MÂNĂ ȘI
ANII MEI SUNT NIMIC ÎNAINTEA TA, PS. 39:5

Meggison înseamnă fiul lui Meggy, deci un
matronim, nume provenit de la mamă.

Mai sunt în limba engleză nume de acest fel:
Madison (*Madison Square Garden* e o arenă multifun-
cțională în New York), Beaton, Custer, Tiffany (a fost și
un film *Breakfast at Tiffany's*), Parnell, Hilliard, Marriott
(lanțul de hoteluri), Ibbetson, Babbs și Megson.

În limba română avem în Muntenia: Marina,
Dumitra, Paraschiva, Tița etc. ca nume de familie. Mai
vizibile sunt cele din Moldova* (în special în jumătatea
de nord a Moldovei) unde încep cu litera a: Amariei,
Aelenei, Aioanei, Azoitei, Apetrei, Acatrinei etc. dar și
Acojocăritei, Apreotesei, Aolăriței și altele (în cimitirul
ortodox e o cruce recentă cu numele Aprotosoai).

Ion Creangă (din Humulești, județul Neamț) era
Nică al lui Ștefan Apetrei.

*Nu și în Republica Moldova, numele de familie s'au
dat pe la 1850, când Basarabia era la ruși.

Remarcăm: *thou*, forma arhaică a lui *you*, *-st*,
terminația arhaică pentru persoana a 2-a (e ca în
germană: *Was machst du? Ce lucrezi?*) și *thee*, forma
arhaică pentru *you* la acuzativ.

Pe *thou* îl știm de la manifestațiile împotriva
avortului și pedepsei cu moartea din America unde e
scris pe pancarte *Thou shalt not kill* (*Să nu ucizi*, una din
cele 10 porunci).

Shalt este *shall* la persoana a 2-a singular, timpul
prezent, în forma arhaică.

Am întâlnit forma *thee* în cântecul „*Nearer, My God,
to Thee*” (*Mai aproape, Dumnezeu meu, de Tine*), ultima
melodie interpretată de orchestra de pe Titanic.

Ne amintim și de formularea arhaică a lui J.F.
Kennedy: „*Ask not* (în loc de „*do not ask...*”) *what America
can do for you, ask what you can do for America!*”, „*Nu vă
întrebați ce poate face America pentru voi, întrebați-vă ce
puteți face voi pentru America*”.

Tot o formulare arhaică e și „*Fear not...*” în loc de
„*do not fear*”, adică „*teamă n'ai*” cum ar zice Eminescu.

Formularea cu „*do*” („*do you know?*”, „*what do you
think?* etc) se spune că este o influență celtică. Marea
Britanie era populată cu celți până sa vină populația
vorbitoare de limbă germanică a anglo-saxonilor în sec.
V-VI. Înaintea celților (sosiți după anul 2000 î.Hr.) au
fost pre-indoeuropenii (un fel de basci, să zicem) de la

care s'a păstrat Stonehenge (construit între 3200 î.Hr. și 2400 î.Hr., deci înaintea piramidelor).

După anglo-saxoni au venit normanzii vorbitori de limbă franceză în 1086. Urmare a prezentei lor e astăzi limba engleză plină de cuvinte care provin din franceză: decide, divide, invite, independence, airport etc.

Cele mai uzuale cuvinte sunt, totuși, cele vechi germanice. Dar pe la al 1800-1900-lea cel mai uzual cuvânt, cele de origine franceză sunt la fel de numeroase precum cele germanice, pentru ca apoi să le depășească.

Houdon Pans (scris Howdon Pans) e o localitate în nord-estul Angliei.

North Shields e în nord-estul Angliei, pe malul stâng al râului Tyne, pe malul stâng e South Shields pe care-l vom întâlni mai târziu.

2:2 HIER RUHR IHREN LEIDEN IDA JOHANA GLAISE GEST AM 4 AUGUST 1874 IN ALTEM VON 59 JAHREN. DA JEDEM STIRBT GIBTS EINZIG NUR IN DEN AMTER DAS ARME IN RUHE HERAUS STUCKWEIS BRECHEN

AICI ÎȘI ODIHNEȘTE SUFERINȚELE EI IDA GLAISE DECEDATĂ LA 4 AUGUST 1874 ÎN VÂRSTĂ DE 59 DE ANI. PENTRU CĂ TOȚI MURIM, AICI EXISTĂ DOAR ÎN BIROURI ACEA SĂRĂCIE ÎN LINIȘTE S'O SPARGI ÎN BUCĂȚI

Se spune că era menajera lui Sir Charles Hartley la Sulina. A fost cu 10 ani mare decât acesta. Ce a vrut să spună prin mesajul său? Că nu a fost fericită la serviciu și că avea liniște doar acasă? Ce legătură are cu faptul că toti murim?!

Nu înțelegem dacă epitaful a fost voit sau nu neclar.
2:3 IN MEMORY OF EMILY LOUISE JACKSON BORN AT GALATZ ON THE 19TH DEC 1866 DIED AT SULINA ON THE 10TH APRIL 1880.

THE LORD GAVE AND THE LORD HATH TAKEN AWAY; BLESSED BE THE NAME OF THE LORD

ÎN MEMORIA LUI EMILY LOUISE JACKSON, NĂSCUTĂ LA GALAȚI PE 19 DEC 1866, A MURIT LA SULINA PE 10 APRILIE 1880

DOMNUL A DAT ȘI DOMNUL A LUAT, BINECUVÂNTAT FIE NUMELE DOMNULUI (Iov 1:21)

Remarcăm din nou terminația arhaică în *-th*, în loc de *-s*.

2:4 SACRED TO THE MEMORY OF WILLIAM SIMPSON WHO DIED AT SULINA ON THE 28TH JULY 1870 AGED 46 YEARS. THIS STONE WAS ERECTED BY THE EUROPEAN COMMISSION BY WHOM MR SIMPSON WAS EMPLOYED FOR 13 YEARS AS FOREMAN OF THE WORKS

ÎN MEMORIA LUI WILLIAM SIMPSON CARE A MURIT LA SULINA PE 28 IULIE 1870, ÎN VÂRSTĂ DE 46 DE ANI. ACESTĂ PIATRĂ A FOST RIDICATĂ DE COMISIA EUROPEANĂ UNDE DL SIMPSON A FOST ANGAJAT PENTRU 13 ANI CA SUPRAVEGHETOR AL LUCRĂRILOR

Piatra de mormânt* a fost „erected” (ridicată, deși ea e în poziție orizontală) de CED pentru care a lucrat 13 ani ca „foreman of the works” (supraveghetor al lucrărilor).